

Ako sme prežili PANdemICKÝ rok...

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

všetky renomované medicínske časopisy bez ohľadu na svoju odbornú profiláciu sú nabité článkami a editoriálmi venovanými novodobej pandémie. Klinici a vedci zdieľajú svoje najnovšie skúsenosti, ktoré sa v priamom prenose rýchlo a častokrát aj zásadne menia, ambiciózne výskumné tímy z rôznych krajín sveta súťažia o prvenstvo v objave patogén-zy, validnej diagnostiky, úspešnej liečby či účinnej a bezpečnej prevencie nezvládnutého ochorenia. Preto ani koncoročný editoriál nášho časopisu nemôže ticho obísť celosvetové pandemické dianie.

Žiadna svetová politická či finančná kríza v ostatných dekádach nezasiahla globálne ľudstvo tak ako práve prebiehajúca pandémia. Moderná éra ľudstva nepamätá, aby paralelne ustrnula ekonomika na všetkých kontinentoch. Neočakávaný príchod SARS-CoV-2 na jar posilnil povedomie, akú kľúčovú úlohu v našich životoch má zdravie a ako sa celá spoločnosť dokáže na chvíľu zomknúť a spoločne čeliť apokalyipse. Dnes už s istotou vieme, že kvičie predpovede „koniec roka, koniec pandémie?“ sa nenaplnia. Ba naopak, leto a začiatok jesene nám nastavili zrkadlo, ako málo sme ochotní zrieť sa blahobytu a plnohodnotného života.

Čeliaca kríza výrazne zasiahla aj akademické prostredie a bezprecedentne ochromila medicínske vzdelávanie, keď sa študenti a učitelia zo dňa na deň ocitli v online priestore. Fakultné nemocnice pre nápor rýchlo šíriaceho sa ochorenia, limitáciu osobných ochranných prostriedkov a rastúce obavy z asymptomatických prenášačov zamedzili účasť študentov na priamej starostlivosti o pacienta. Reorganizovaná a hybridná výučba sa stala aktuálnou výzvou pre študentov a tiež pre nás učiteľov. Po krátkych, ale intenzívnych osobných skúsenostiach si trúfame zhodnotiť, že žiadna sofistikovaná edukačná online metóda či inovatívna platforma nenahradí rigorózne medicínske kurikulum a interaktívne praktické učenie pri lôžku pacienta. Ani zážitková simulácia „virtuálneho“ pacienta nedokáže v plnej miere nahradiť autenticky nadobudnuté zručnosti, avšak vhodne rozvíja kritické myslenie a má komplementárne miesto v medicínskej edukácii.

Je takmer isté, že pre-/postgraduálne vzdelávanie v oblasti medicíny sa ani po ustálení epidemiologickej situácie a vakcinácii úplne nevráti do pôvodnej formy pred COVID-19 érou. Svetová pandémia prinútila aj vedcov k okamžitému globálnemu prechodu do virtuálneho prezenčného priestoru. Virtuálne kongresy a webináre sú živou online alternatívou odborných podujatí, avšak podľa medzinárodného prieskumu medzi 300 lekármi a výskumníkmi sú anonymné, chýba im aktívna socializácia, budovanie osobných medzinárodných pracovných kontaktov, mentorstvo, iskrivé dynamické diskusie či výmena názorov a vlastných skúseností s diagnostickými a liečebnými postupmi. V súčasnosti sa intenzívne hľadajú optimálne online platformy, ktoré budú poskytovať viac ako len sedenie pri obrazovke či sledovanie videorozhovoru. Budúcnosť vedeckých konferencií je zrejme v hybridných formách, ktoré budú kombinovať prvky tradičných odborných podujatí s virtuálnymi vstupmi či podcastmi.

Dokázalo sa, že deti vylučujú SARS-CoV-2 rovnako ako dospelí a väčšinou majú nezávažné klinické prejavy. Ale mnohé charakteristiky infekcie COVID-19 ešte nie sú úplne prebádané, ako napríklad úroveň imunitnej odpovede, celé spektrum chorôb a ich dlhodobé následky, riziko opätovnej infekcie či komplexný potenciál vírusu. Zvládnutie globálnej epidémie vyžaduje nielen veľkú angažovanosť vedcov, lekárov, ale celej spoločnosti. Aktívny prístup musí sprevádzať porozumenie, dôvera a účasť všetkých skupín obyvateľstva. Je krajne nezodpovedné, keď mamičky, ktoré si v túžbe po krásnej aplikujú cudzorodý materiál do rôznych častí svojho tela, striktno odmietajú očkovanie, argumentujú, že ide o „nebezpečnú“ toxickú cudzorodú látku.

Pokračovanie úvodného slova na strane 237

Pokračovanie úvodného slova

Ťažiskové opatrenia na zníženie prenosu SARS-CoV-2 sa opierajú o základné epidemiologické intervencie a intervencie v oblasti verejného zdravia. Treba všeobecne akceptovať, že akékoľvek potenciálne vakcíny a účinné liečebné postupy proti vírusu SARS-CoV-2 budú iba súčasťou komplexného riešenia a najefektívnejšie budú fungovať v spojení s dlhodobou celkovou stratégiou verejného zdravia.

Milé kolegyně/kolegovia, každá kríza raz pominie, každá pandémia jedného dňa skončí. Ak niekedy bol správny čas na verejné angažovanie, tento čas pre mandát zdravotníkov nastal práve teraz!

Prajem vám silnú výdrž pri ošetrovaní našich pacientov a dostatok síl pri racionálnom usmernení častokrát nezodpovedných rodičov. Verím, že budúci rok sa budeme stretávať nielen vo virtuálnom priestore, ale vychutnáme si vytúžený návrat k „normálnym“ spoločným stretnutiam.

Budme všetci zdraví!

Ludmila Podracká